

Energiklagenemnda

Energiklagenemndas avgjørelse 10. februar 2025

Sak: 2024/1697

Klager: Straumnett AS

Saken gjelder: Klage på dispensasjon fra reglene om beregning av renter på merinntekt

Saken gjelder klage fra nettselskapet Straumnett AS over vedtak fattet av Reguleringsmyndigheten for energi (RME) den 15. mai 2024. Straumnett AS fikk innvilget dispensasjon fra kravet om å benytte referanserenten på merinntekt som overstiger 25 prosent av tillatt inntekt uten fradrag for KILE (terskelverdien) for 2023, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 8-7. I stedet ble det bestemt at Straumnett for 2023 skal benytte årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med løpetid 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng på gjennomsnittlig mer-/mindreinntekts-saldo både inntil og over terskelverdien. Straumnett klaget og krevde fullt fritak fra renter på merinntekt i 2023. Energiklagenemnda opprettholdt RMEs vedtak.

Energiklagenemndas medlemmer: Nemndsleder Per Conradi Andersen og nemndsmedlemmene Helle Grønli og Morten Sundt.

1 Sakens bakgrunn

- (1) Den 15. mai 2024 innvilget Reguleringsmyndigheten for energi («RME») delvis fritak fra beregning av renter på merinntekt fra Straumnett AS' (heretter «Straumnett», «nettselskapet» eller «klager»). RMEs vedtak innebar at Straumnett i 2023 fikk dispensasjon fra kravet om å benytte referanserenten på merinntekt som overstiger 25 prosent av tillatt inntekt uten fradrag for KILE (terskelverdien), jf. dagjeldende forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer (forskrift om kontroll av nettvirksomhet) § 8-7 annet ledd tredje punktum, jf. § 18-2. I stedet ble det bestemt at Straumnett skal benytte årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med løpetid 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng på gjennomsnittlig mer-/mindreinntekts-saldo både inntil og over terskelverdien.
- (2) Bakgrunnen for Straumnetts søknad var en vesentlig og uventet økning av merinntektssaldo på slutten av 2023 som følge av at en klagesak mot Hydro Aluminium AS (heretter «Hydro») ble ferdigbehandlet. Det inngår i sakens historikk at første gang Straumnett (tidligere Årdal Energi AS) påklaget Hydros varslede endringer i nett tariffen for kostnader i overliggende nett var i 2012. Saken ble avgjort av Olje- og energidepartementet i vedtak 10. februar 2014 ref. 13/300. Den 5. mars 2019 påklagde Straumnett på ny Hydros tariffing, og RME fattet vedtak den 20. mars 2020 om at

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

Hydro hadde beregnet tariffen i tråd med regelverket. Energiklagenemnda opphevet imidlertid RMEs vedtak den 30. april 2021 og sendte saken tilbake til RME for ny behandling. RME fattet deretter nytt vedtak den 5. mai 2023 hvor Straumnett fikk medhold i sin klage. RME slo fast at Hydro hadde tariffert Straumnett for høye kostnader i overliggende nett. Straumnetts kunder hadde betalt tilsvarende for mye i nettleie, og Straumnett søkte den 20. mars 2024 om fritak for renter på merinntekt som følge av medhold i klagesaken.

- (3) Den 15. mai 2024 innvilget RME dispensasjon fra kravet om at referanserenten skal legges til grunn ved beregning av renter på merinntekt som overstiger terskelverdien på 25 prosent av tillatt inntekt eksklusive KILE-fradrag og korrigert KILE for 2023, jf. dagjeldende forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 18-2 § 8-7 annet ledd tredje punktum. I e-post 22. mai 2024 opplyste imidlertid Straumnett at de hadde søkt om fritak fra beregning av renter på merinntekt i sin helhet.
- (4) RME informerte i e-post 7. juni 2024 om at henvendelsen fra Straumnett ville bli behandlet som en klage. Straumnett ble samtidig oppfordret til å sende inn annen relevant informasjon som kunne ha betydning for saksbehandlingen, men RME mottok ikke ytterligere merknader.
- (5) RME vurderte klagen, men konkluderte med at den ikke ga grunnlag for å endre eller oppheve vedtaket, jf. lov om behandlingssaker av 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 33. Klagen og sakens dokumenter ble oversendt Energiklagenemnda ved RMEs innstilling den 4. november 2024.
- (6) Klager har i brev 11. november 2024 fått informasjon om saksgangen for Energiklagenemnda og frist til å inngi kommentarer til RMEs innstilling i saken eller andre merknader. Klager har ikke inngitt merknader.
- (7) Energiklagenemnda avholdt nemndsmøte i saken 10. februar 2025.

2 Reguleringsmyndigheten for energis vedtak

- (8) Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fattet følgende vedtak 15. mai 2024:

«Reguleringsmyndigheten for energi (RME) gir Straumnett AS dispensasjon fra kravet om å benytte referanserenten på merinntekt som overstiger 25 prosent av tillatt inntekt uten fradrag for KILE (terskelverdien), jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 8-7 og 18-2.

Straumnett skal benytte årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med løpetid 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng på gjennomsnittlig mer-/mindreinntekts-saldo både inntil og over terskelverdien.

Vedtaket gjelder for året 2023, for lokalt distribusjonsnett.»

- (9) RME la til grunn at Straumnetts søknad gjaldt dispensasjon fra kravet om at referanserenten skulle anvendes ved beregning av renter på merinntekt som overstiger terskelverdien på 25 prosent av tillatt inntekt eksklusive KILE-fradrag og korrigert KILE for 2023, jf. dagjeldende forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 18-2 og 8-7. I henhold til § 18-2 kan RME gi dispensasjon fra forskriften i «særlige tilfeller». Vedtaket om dispensasjon innebar at Straumnett for 2023 skulle legge til grunn årsgjennomsnittet av

Norwegian Interbank Offered Rate (NIBOR) nominell rente med løpetid 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng på gjennomsnittlig mer-/mindreinntekts-saldo både inntil og over terskelverdien.

- (10) I vurderingen viste RME til NVE-rapport 70/2012 Endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomheten *Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst* s. 19 om formålet med terskelen på merinntektssaldoen:

«Det vil etter NVEs syn være i strid med reglene om håndtering av mer-/mindreinntekt å fastsette tariffene bevisst så høyt at det akkumuleres merinntekt med det formål å redusere selskapets finanskostnader. Formålet med mer-/mindreinnteksreglene er å redusere nettselskapenes volumrisiko til et minimum, samt å dempe de årlige svingningene i nettleien. Tariffene skal fastsettes slik at saldo for mer-/mindreinntekt styres mot null over tid.»

- (11) Etter en helhetlig vurdering kom RME til at saken utgjorde et særlig tilfelle og det ble derfor innvilget dispensasjon fra særregelen om beregning av renter på den delen av merinntektssaldoen som oversteg terskelverdien for 2023. RME la i denne sammenheng stor vekt på at Straumnett:

- hadde styrt mer-/mindreinntektssaldoen i henhold til regelverket
- hadde håndtert saldoen i tråd med formålet med ordningen
- ikke hadde hatt anledning til å justere tariffene for å ta hensyn til økningen i merinntekt
- i liten grad hadde kunnet påvirke tidspunktet for det økonomiske oppgjøret

- (12) RME viste til at saldoen i all hovedsak var styrt mot null i perioden fra 2013 til 2022. Saldoen hadde i perioden hovedsakelig vært negativ, med unntak av en liten positiv saldo i 2018. Per 31. desember 2022 hadde Straumnett en mindreinntekt på kroner 2.012.000. RME viste til at den estimerte merinntekten per 31. desember 2023 på kroner 7.513.000 derfor ikke var en akkumulering av merinntekt over lengre tid, men i all hovedsak et resultat av RMEs vedtak 5. mai 2023, og det påfølgende økonomiske oppgjøret fra Hydro.

3 Klagers anførsler

- (13) Klager har i det vesentlige anført:

- (14) Straumnett søkte den 21. mars 2024 om fritak fra renter på merinntekt. I klage 22. mai 2024 ble det presisert at søknaden gjaldt «renter merinntekt i sin helhet, ikke den delen som går utover 25 prosent x (Tillatt inntekt – KILE)». Straumnett har på dette grunnlag bedt om en ny vurdering av søknaden.

- (15) I søknad om fritak fra renter på merinntekt den 21. mars 2024, viste Straumnett til at de mot slutten av året 2023 hadde kommet til enighet med Hydro om tilbakeføring av for mye innkrevd nettleie historisk. Partene var enige om å offentliggjøre og underskrive avtale i begynnelsen av 2024. Informasjon om effektene på nettleien kom imidlertid ut i offentligheten og det er opplyst at Straumnetts revisor stilte krav om at merinntekten skulle ha regnskapsmessig effekt i regnskapsåret 2023. Tilbakeføring av for mye innkrevd nettleie utgjorde kroner 10.857.600. Ifølge Straumnett ville dette gi betydelig

utslag i mer-/mindreinntekt når det skulle føres på et enkelt regnskapsår, med tilhørende utfordringer i planlegging av nettleie.

- (16) Søknaden inneholdt tabellen gjengitt nedenfor, som skal vise «mer-/mindreinntekt for 2023, med regnskapsføring av oppgjør, Hydro i 2023 og alternativt slik det ville vært med regnskapsføring i januar 2024 (når avtalen ble underskrevet)»:

Mer-/mindreinntekt 2023 (1000 kr)*	Tidspunkt for regnskapsføring av oppgjør, Hydro	
	2023	2024
Inngående saldo mindreinntekt	-2.012	-2.012
Årets mer-/mindreinntekt	9.405	-1.452
Årets renter, mer-/mindreinntekt	120	-122
Utgående saldo mindreinntekt	7.513	-3.586

- (17) Straumnett har følgende kommentar til tabellen: «*Samme fortegnssbruk på mer-/mindreinntekt som i eRapp, dvs. + = merinntekt og - = mindreinntekt.»
- (18) Nemnda forstår det som at tabellen viser nettselskapets samlede tall og ikke utelukkende det rentespørsmålet denne saken gjelder.
- (19) Tidspunktet for regnskapsføring ville ifølge Straumnett bety en ekstra rentebelastning på kroner 242.000 (120.000 - (-122.000)). Straumnett har opplyst at mulighetene til å kunne foreta seg noe med tanke på tilbakeføring av merinntekt til kundene har vært begrenset, ettersom størrelsen på oppgjøret ble kjent så sent på året i 2023.
- (20) Videre har Straumnett vist til at de i teorien kunne gjennomført kontant tilbakeføring av merinntekt til kundene i desember 2023. Dette ville imidlertid medføre flere praktiske problemer. Blant annet er det pekt på spørsmålet om hvilket grunnlag man skulle bruke for å fordele tilbakeføring av merinntekt mellom kundene (innbetalt nettleie siste 3 år eller siste 5 år) og hvordan man skulle håndtere endringer i kundemassen, herunder flytting. Dette ville uten tvil være enklere å løse via nettleien, etter Straumnetts syn. Straumnett mener at de i praksis ikke hadde noen særlig mulighet til å påvirke den store saldoen på merinntekt som oppsto som følge av medhold i klagesaken, og at meningen i utgangspunktet var å gjøre virkning/avtale effektiv fra og med januar 2024.
- (21) I klage 22. mai 2024, pekte Straumnett på at:

«Selv om det dreier seg om et stort beløp, og saldo merinntekt ved utgang 2023 er større enn 25% x (Tillatt inntekt – KILE), vil ikke snitt av IB og UB være høyere enn 25%. Dette medfører at det ikke blir noen renter for overskytende andel merinntekt.»

- (22) Vedlegget til klagen, «Note 5.2 eRapp 2023», viser saldo mer-/mindreinntekt.

4 Reguleringsmyndigheten for energis innstilling

- (23) I innstillingen datert 4. november 2024 redegjorde RME innledningsvis for sakens bakgrunn og Straumnetts anførsler. Deretter gjennomgikk RME hovedregelen om beregning av renter på merinntekt og særregelen for beregning av renter på merinntekt over terskelverdien, samt formålet bak disse reglene.
- (24) RME viste til at alle omsetningskonsesjonærer plikter å innlevere økonomisk og teknisk rapportering til RME, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 2-1. Regnskapet skal avlegges i henhold til bestemmelsene i regnskapsloven og god regnskapsskikk, jf. § 2-4 første punktum. Dette innebærer at omsetningskonsesjonærene skal legge til grunn de samme regnskapsmessige vurderinger i den økonomiske og tekniske rapporteringen (eRapp) som i årsregnskapet. RME viste til at de kan fastsette krav til ytterligere spesifikasjoner, jf. § 2-4 annet punktum, blant annet brukerveiledninger, infoskriv og vedtak.
- (25) RME beskrev merinntekt som en form for kortsiktig gjeld som nettselskapet må betale tilbake til den samlede kundemassen, mens mindreinntekt kan sees på som en fordring nettselskapet har mot den samlede kundemassen og som de kan hente inn gjennom nettleien. RME pekte på at formålet med mer-/mindreinntektsordningen er å redusere risikoen for både kundene og nettselskapene. I denne forbindelse ble det vist til omtale i infoskriv RME-Ø 5/2021. For nettselskapene skal ordningen bidra til å sikre at inntektene står i rimelig forhold til kostnader, avskrivninger og kapitalavkastningskrav over tid, selv om det er usikkerhet knyttet til beregningsgrunnlaget for tariffene og fremtidig forbruk. Videre ble det pekt på at formålet med å la nettselskapene styre saldoen for mer- og mindreinntektene mot null over tid, er å unngå unødvendige svingninger i tariffene fra det ene året til det andre. Hvor raskt saldoen skal styres mot null, veies opp mot behovet for stabile tariffer. Hva som vil være en akseptabel tidshorisont for å styre saldoen mot null, varierer ut fra størrelsen på saldoen og årsaken til at den har oppstått.
- (26) RME viste til at det etter hovedregelen årlig skal beregnes «renter på mer- og mindreinntekt av gjennomsnittet av inngående saldo og utgående saldo før tillegg av årets renter», jf. dagjeldende § 8-7 første ledd. Formålet med hovedregelen er at «verken nettselskapene eller kundene skulle lide noe økonomisk tap», jf. NVE-dokument 5/2011 Håndtering av mer- og mindreinntekt *Forslag til endringer i forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer* s. 10. Det ble vist til at den ordinære renten på mer-/mindreinntekt er ment å reflektere en «kortsiktig markedsbasert rente» som ligger «nær opp til hva» kundene «selv møter i kapitalmarkedet», jf. NVE høringsdokument 1/2012 Forslag til endringer i kontrollforskriften *NVE-renten, håndtering av FoU-kostnader og mer-/mindreinntekt* s. 12. Videre påpekte RME at kundene har krav på en rimelig rentekompensasjon slik at de ikke lider noe økonomisk tap i perioden hvor nettselskapets faktiske inntekt er større enn deres tillatte inntekt. Etter RMEs syn ville en rimelig rentekompensasjon i dette tilfellet være årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med en løpetid på 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng, jf. § 8-7 annet ledd første punktum.

- (27) RME understreket at beregningen av renter på saldo for mer-/mindreinntekt gjøres uavhengig av skyld eller årsak til akkumulering av saldo. Videre påpekte RME at det bare kan gis dispensasjon fra hovedregelen i helt ekstraordinære tilfeller med store og utilsiktede økonomiske konsekvenser, hvor et nettselskap står i fare for å ikke oppnå rimelig avkastning over tid. RME fremhevet at det ikke var noen presedens for dispensasjon fra hovedregelen om beregning av renter på merinntekt.
- (28) Deretter viste RME til at formålet med særregelen for beregning av renter på merinntekt over terskelverdien, jf. dagjeldende § 8-7 annet ledd, er å forhindre at selskap akkumulerer en betydelig merinntekt over lengre tid og/eller bruker ordningen til andre formål, som for eksempel redusere selskapets finanskostnader. I disse tilfellene er det referanserenten som skal benyttes. Gitt at nettselskapet ikke handler i strid med formålet med ordningen, kan dispensasjon innvilges i særlige tilfeller med store og utilsiktede økonomiske konsekvenser og/eller at merinntekten følger av forhold som selskapet ikke kan forvente eller ta høyde for.
- (29) RME pekte på at Straumnett skulle beregne renter på merinntekt i henhold til hovedregelen. Straumnett måtte levere eRapp i henhold til og med tilsvarende vurderinger som i årsregnskapet. Nettselskapets revisor hadde vurdert at merinntekten skulle ha regnskapsmessig effekt fra og med 2023. RME pekte på at de ikke hadde noen hjemmel til å endre revisors vurdering. Videre var det ifølge RME ikke kommet frem momenter i saken som ga grunn til å trekke revisors vurdering i tvil.
- (30) Deretter viste RME til at den samlede renteeffekten av økningen i merinntekt var kroner 242.000. Økningen var beregnet basert på ordinær rente for mer-/mindreinntekt for 2023 på 4,46 prosent. Straumnetts inntektsramme for 2023 var kroner 28.749.000, og renteeffekten utgjorde 0,8 prosent av denne. Den økonomiske konsekvensen av renteeffekten utgjorde etter RMEs vurdering ingen risiko for at selskapet ikke skulle oppnå rimelig avkastning over tid.
- (31) Renteeffekten var ifølge RME verken av en slik art at den ville medføre store svingninger i tariffene for kundene eller brudd på det generelle regelverket om håndtering av mer-/mindreinntektsordningen. Det ordinære regelverket ble utviklet med tanke på å håndtere økning i merinntekt inkludert renter av denne størrelsesorden.
- (32) Videre viste RME til at Straumnett i RMEs vedtak av 15. mai 2024 fikk innvilget dispensasjon fra særregelen om beregning av renter på merinntekt. I denne forbindelse vektla RME blant annet at Straumnett hadde håndtert saldoen i tråd med formålet med ordningen og at eventuell saldo over terskelverdi ville være akkumulert av forhold som lå utenfor selskapets kontroll. Det ble opplyst at RME vektla de økonomiske konsekvensene i liten grad, da formålet bak særregelen ikke ble innført for å regulere tilfeller som i Straumnetts sak. Straumnetts økning gjaldt i sin helhet avgjørelsen i en klagesak og ikke akkumulering av merinntekt over tid. Samlet sett så ikke RME at det var momenter i saken som var av en slik art at de ga grunn til å omgjøre RMEs opprinnelige vedtak.

5 Energiklagenemndas vurdering

- (33) Saken gjelder klage fra Straumnett på RMEs vedtak 15. mai 2024 hvor selskapet fikk delvis innvilget sin søknad om fritak fra renter på merinntekt i 2023.

- (34) Nemnda viser til at RME årlig beregner tillatt inntekt for hvert nettselskap, og at differansen mellom tillatt og faktisk inntekt gir en mer- eller mindreinntekt. Straumnett har områdekonsesjon for å drifte og bygge strømnnett i Årdal kommune, og er tilknyttet overliggende nett via Hydros nettanlegg i Øvre Årdal. Hydro fastsetter tariffen for Straumnetts uttak fra deres nettanlegg. Straumnett har opplyst at de fikk en høy og uventet økning av merinntektssaldo mot slutten av 2023, som følge av at selskapet fikk medhold i en klagesak mot Hydro om tariffing av nettleie. RME hadde kommet til at Hydro hadde krevd for høy nettleie av Straumnett. Dette hadde igjen ført til at Straumnetts tariffing av egne kunder hadde vært for høy i det samme tidsrommet. Straumnett har opplyst at tilbakeføring av for mye innkrevd nettleie totalt utgjør kroner 10.857.600, og at dette gir betydelig utslag i mer-/mindreinntekt når det skal føres på et enkelt regnskapsår.
- (35) Straumnett søkte derfor RME om fritak fra renter på merinntekt i 2023. RME innvilget dispensasjon fra kravet i dagjeldende forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 8-7 annet ledd om at referanserenten i § 8-3 skulle benyttes for merinntekt over 25 prosent av tillatt inntekt eksklusive KILE-fradrag og korrigeret KILE. Nemnda gjør oppmerksom på at bestemmelsene ble opphevet fra 1. februar 2025 og videreført i ny forskrift 14. januar 2025 nr. 50 om strømnnettsselskapenes inntekter (nettinntektsforskriften) hhv. §§ 2-6 og 3-3. Forskrift om kontroll av nettvirksomhet har fra samme tidspunkt endret navn til forskrift om tariffing og rapporteringsplikt for omsetningskonsesjonærer (forskrift for omsetningskonsesjonærer). I det følgende vil nemnda vise til forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 8-7, som var gjeldende regulering i 2023.
- (36) Dispensasjonen innebar at det for merinntekt over terskelverdien kunne benyttes samme rente som for merinntekt inntil terskelverdien. Klager har imidlertid opplyst at snittet av inngående balanse og utgående balanse ikke vil være høyere enn 25 prosent og at dette «medfører at det ikke blir noen renter for overskytende andel merinntekt.» Nemnda forstår dette som at Straumnett mener at dispensasjonen som RME har gitt, ikke får noen virkning for Straumnett i praksis. Klager har bedt om en ny vurdering av søknaden, men har ikke angitt noen hjemmel for kravet om fritak fra renter på merinntekt i sin helhet og har heller ikke gitt uttrykk for at RME har benyttet uriktig hjemmel for behandlingen av søknaden.
- (37) Nemnda viser til at den behandler klager over enkeltvedtak truffet av RME med hjemmel i energiloven og naturgassloven, jf. forskrift 24. oktober 2019 nr. 1420 om Energiklagenemnda § 1. Nemnda tar derfor kun stilling til hvorvidt Straumnett i henhold til energiloven med forskrifter har krav på dispensasjon fra renter på merinntekt i 2023. Nemnda tar ikke stilling til eventuelle privatrettslige problemstillinger. I denne saken er det opplyst at det er inngått en privatrettslig avtale mellom Straumnett og Hydro vedrørende betaling til Straumnett. Avtalen ble inngått etter at RME i vedtak den 5. mai 2023 slo fast at Hydro hadde tariffert Straumnett for høye kostnader i overliggende nett. Straumnetts kunder hadde dermed også betalt tilsvarende for mye i nettleie.
- (38) Nemnda viser til at alle konsesjonærer plikter å innlevere økonomisk og teknisk rapportering (eRapp) til RME, jf. forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 2-1. Regnskapet skal avlegges i henhold til bestemmelsene i regnskapsloven og god regnskapsskikk, jf. § 2-4. Nemnda er enig med RME i at dette innebærer at omsetningskonsesjonærene skal legge til grunn de samme regnskapsmessige vurderingene i eRapp som i virksomhetens årsregnskap. Nemnda registrerer at

Straumnetts revisor har vurdert at merinntekten skal føres i 2023 og at det er dette som er bakgrunnen for at Straumnett har søkt om fritak fra renter på merinntekt i sin helhet.

- (39) Slik nemnda ser det er hovedspørsmålet i saken om RME kan gi fritak fra renter på merinntekt i sin helhet, og i så fall om det var riktig av RME å ikke innvilge slik dispensasjon til Straumnett for 2023.
- (40) Nemnda viser til at reglene som gjaldt for renteberegning av mer- og mindreinntekt i 2023 følger av dagjeldende forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 8-7, som lyder:

«§ 8-7. Renteberegning av mer- og mindreinntekt

Det skal årlig beregnes renter på mer- og mindreinntekt av gjennomsnittet av inngående saldo og utgående saldo før tillegg av årets renter. Årets renter skal legges til ved beregning av utgående saldo for mer- og mindreinntekt.

Årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med en løpetid på 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng skal legges til grunn ved beregning av rente på mindreinntekt og merinntekt som utgjør inntil 25 prosent av tillatt inntekt eksklusive KILE-fradrag og korrigert KILE. For Statnett SF sitt transmisjonsnett skal denne renten legges til grunn for mindreinntekt og merinntekt som utgjør inntil 35 prosent av tillatt inntekt eksklusiv KILE-fradrag og korrigert KILE. For overskytende merinntekt på hvert av virksomhetsområdene transmisjonsnett, regionalnett og distribusjonsnett skal referanserenten etter § 8-3 benyttes.

I forbindelse med vedtak om mindreinntekt som oppstår som følge av en sammenslåing av nettselskaper, skal referanserenten etter § 8-3 legges til grunn ved beregningen av rente på denne delen av mindreinntektssaldoen.»

- (41) Hovedregelen fremgår av bestemmelsens første ledd. I NVE-dokument 5/2011 s. 10 begrunnes hovedregelen med at «verken nettselskapene eller kundene skal lide noe økonomisk tap». Reglene skal blant annet «reducere nettselskapenes volumrisiko til et minimum, samt (...) dempe de årlige svingningene i nettleien.», jf. NVE-rapport 70/2012 side 19. Det uttales på samme side at det etter NVEs syn «vil være i strid med reglene om håndtering av mer- /mindreinntekt å «fastsette tariffene bevisst så høyt at det akkumuleres merinntekt med det formål å redusere selskapets finanskostnader». I NVE høringsdokument 1/2012 s. 12, punkt 2.3.3 vises det til forslaget om at årsgjennomsnittet av NIBOR skulle benyttes ved renteberegning av all mindreinntekt, samt merinntekt inntil 25 prosent av tillatt inntekt eksklusiv KILE-virkningene. I denne forbindelse ble det vist til at «[e]n kortsiktig markedsbasert rente vil være mer nøytral og i mindre grad føre til strategiske tilpasninger. For nettkundene vil en slik rente ligge nær opp til det de selv møter i kapitalmarkedet.» Nemnda er enig i RMEs beskrivelse i innstillingen av at merinntekt kan sees på som en form for kortsiktig gjeld som nettselskapet må betale tilbake til den samlede kundemassen. Dette henger etter nemndas syn naturlig sammen med at kundene skal ha en rimelig renteavkastning på det de i et slikt tilfelle har betalt for mye i nettleie. I motsatt fall ville kundene lide et økonomisk tap i perioden frem til beløpet ble tilbakeført.
- (42) I Infoskriv RME-Ø 5/2021 8. desember 2021 presiserer RME regelverket for styring av mer- og mindreinntektssaldoen mot null. Det vises her til at det er vanskelig for

selskapene å forutse nøyaktig hva den årlige tillatte inntekten vil bli og at det ikke er mulig å beregne eksakt hvilken faktisk inntekt tariffene vil resultere i. I NVE-dokument 5/2011 s.7 pekes det på at det er flere grunner til at det oppstår en mer-/mindreinntekt, og at «[n]oen er utenfor selskapets kontroll og de viktigste vil være endringer i inntektsrammen, kostnader i overliggende nett og kundenes faktiske energi- og effektforbruk.» På side 8 legges det til at det er grunn til å tro at det er bevisste valg som ligger til grunn for at mange av selskapene har opparbeidet en høy saldo. Formålet med innføring av særregelen for renteberegning av merinntekt over terskelverdien er også omtalt i NVE-rapport 70/2012. Det opplyses på s. 20 at bakgrunnen for forskriftsendringen var at mange nettselskap ikke oppfylte det forskriftsmessige målet om at mer- og mindreinntekt skulle gå mot null over tid, da de bygget opp «til dels svært stor mer- eller mindreinntekt.»

- (43) Uttalelsene i forarbeidene peker på at det var et mål med innføringen av regelverket å forhindre at nettselskap bevisst bygget opp merinntekt for å redusere sine finanskostnader. Reglene legger imidlertid ikke opp til at renten skal differensieres i de tilfeller hvor årsaken til merinntekt skyldes forhold utenfor nettselskapets kontroll og de tilfeller hvor det var bevisste valg som var årsaken til akkumulering av merinntekt. Reglene om beregning av rente på merinntekt er knyttet til merinntektens størrelse, der ordinær rente benyttes for merinntekt inntil terskelverdien og referanserenten i § 8-3 benyttes for merinntekt over denne.

- (44) Nemnda viser til at RME har anledning til å dispensere fra kravene i forskrift om kontroll av nettvirksomhet, jf. § 18-2, som lyder:

«Reguleringsmyndigheten for energi kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskrift og vilkår satt i konsesjoner gitt av Reguleringsmyndigheten for energi i medhold av energiloven.»

- (45) Dette er en generell dispensasjonshjemmel og den inneholder ikke i sin ordlyd noen begrensninger for hvilke tilfeller RME «kan» dispensere fra forskriften utover at det gjelder for «særlige tilfeller». Ordlyden «særlige tilfeller» tilsier at det skal gjelde noe utover det ordinære, men bestemmelsen gir ikke nærmere føringer for i hvilke konkrete tilfeller det kan gis tillegg. Ordlyden utelukker ikke i seg selv at det kan gis dispensasjon fra renter på mer-/mindreinntekt. Straumnett vil imidlertid ikke ha et rettskrav på dispensasjon fra krav i forskriften selv om det skulle foreligge et «særlig (...) tilfelle (...)», jf. ordlyden «Reguleringsmyndigheten for energi kan (...)». Dersom vilkåret er oppfylt, har RME mulighet for å gi dispensasjon fra krav i forskriften, men ikke en plikt. Bestemmelsen gir RME betydelig rom for skjønn ved vurderingen av hvorvidt det vil være hensiktsmessig eller nødvendig å gi dispensasjon når det foreligger et særlig tilfelle. Etter nemndas syn vil det være naturlig å knytte vurderingen til formålet bak regelverket om mer-/mindreinntekt, samt hvilket handlingsrom nettselskapet har hatt i forbindelse med saken.

- (46) Straumnett er i denne saken innvilget dispensasjon fra beregning av renter over terskelverdien da RME kom til at det var en rekke forhold som talte for at det gjaldt et særskilt tilfelle. RME viste til at den estimerte merinntekten ikke var en akkumulering av merinntekt over lengre tid, men i all hovedsak et resultat av RMEs vedtak 5. mai 2023, og det påfølgende økonomiske oppgjøret fra Hydro. Det ble vist til at Straumnett hadde styrt mer-/mindreinntektssaldoen i henhold til regelverket og håndtert saldoen i tråd med formålet med ordningen. RME viste til at Straumnett heller ikke hadde hatt anledning til

å justere tariffene for å ta hensyn til økningen i merinntekt og de hadde i liten grad kunnet påvirke tidspunktet for det økonomiske oppgjøret. Samtidig ble ikke Straumnett innvilget dispensasjon fra beregning av renter på merinntekt i sin helhet, og RME viste i denne forbindelse til formålet bak reglene og at disse gjelder uavhengig av skyld og årsak til merinntektssaldoen.

- (47) Nemnda har ikke innsikt i det privatrettslige oppgjøret mellom Hydro og Straumnett utover det at tilbakeføring av for mye innkrevd nettleie samlet utgjør kroner 10.858.000. I tillegg har Straumnett opplyst at tidspunktet for regnskapsføringen av merinntektene medfører en ekstra rentebelastning for Straumnett kroner 242.000. Generelt vil nemnda bemerke at et nettselskap ved oppbygging av merinntekt må påberegne å kompensere kundene gjennom renter. Dersom et nettselskap har betalt for høye tariffen for kostnader i overliggende nett, samtidig som tariffene er videreført til kunder i eget nett, har nettselskapet ansvar for å ivareta både egne interesser og kundenes interesser i forhandlinger om et etterfølgende oppgjør med eier av det overliggende nettet. Det inkluderer eventuelle krav om kapitalavkastning. Nettselskapet må i denne forbindelse selv vurdere effekten av eventuelle egne forpliktelser overfor nettkundene og ta hensyn til dette i sitt krav overfor debitor i overliggende nett.
- (48) Nemnda har sett på om hensynene som begrunner RMEs dispensasjonsvedtak, også kan tas til inntekt for Straumnetts krav om dispensasjon fra renter på merinntektene i sin helhet. Et vedtak i tråd med Straumnetts krav ville imidlertid gå på bekostning av kundenes krav på rimelig rentekompensasjon. Selv om Straumnett har hatt begrenset kontroll over opparbeidingen av merinntektene, og begrenset mulighet til å justere tariffene for å ta høyde for økningen, har Straumnett som nevnt en mulighet til å fremme krav om renter i forhandlingene med overliggende nett. Uansett ville dispensasjon fra hele rentekravet i dette tilfellet medføre at ulempen ble skjøvet over på kundene som hadde betalt for høy nettleie. Det ville ikke være i tråd med formålet bak regelverket dersom kundene lider økonomisk tap i perioden hvor Straumnetts faktiske inntekt var større enn deres tillatte inntekt, uavhengig av hvorvidt Straumnett hadde skyld i selve oppbyggingen av merinntektene. Nemnda vil understreke at kundene heller ikke har hatt kontroll over oppbyggingen av nettselskapets merinntektssaldo, og de er ikke nærmere enn Straumnett til å bære ansvaret.
- (49) Det er kjent at differansen mellom et nettselskaps faktiske inntekt og tillatte inntekt kan skyldes forhold utenfor nettselskapets kontroll, og som vist tar ikke regelverket om beregning av renter på mer- og mindreinntekt høyde for årsakene til nettselskapets akkumulering av mer- eller mindreinntekt. Nemnda kan derfor ikke i dette tilfellet se at RME skulle gitt Straumnett dispensasjon fra renter på merinntekt i sin helhet i 2023. Nemnda er enig i at årsgjennomsnittet av NIBOR nominell rente med en løpetid på 3 måneder med et tillegg på 0,3 prosentpoeng er rimelig rentekompensasjon i dette tilfellet.

6 Vedtak

- (50) Energiklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

1. **Klagen tas ikke til følge.**
2. **Reguleringsmyndigheten for energis vedtak 202406138-2 15. mai 2024 stadfestes.**

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 10. februar 2025

Per Conradi Andersen
Nemndsleder

Helle Grønli
Nemndsmedlem

Morten Sundt
Nemndsmedlem

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur